

“What’s your four?”

TUTKIMUKSEN ARVIOINTI PERUSTUU
ENGLANNISSA NELJÄÄN JULKAISUUN

Muistan elävästi ensimmäisen kosketukseni englantilaiseen yliopistomaailmaan. Eräässä yliopistossa eräällä laitoksella oli paikka auki, joten jännityksestä kireänä soitin laitoksen johtajalle. Ennen kuin olin ehtinyt kaksittaan luuriin mitään, hän totesi: “But we have the Research Assessment Exercise”. Ihmettelin, pistävätkö englantilaiset yliopistot hakijansa johonkin testiin (exercise), kunnes brittiaksentti kysyi minulta, onko minulla neljää julkaisua, jotka tulevat ulos vuoden 2000 loppuun mennessä. Lueteltuani hänelle julkaisut ja niiden julkaisijat laitoksen johtaja suostui alkamaan keskustelun kanssani itse työpaikasta.

Brittiläinen tutkimusmittari RAE on ollut toiminnassa vasta vuodesta 1992, ja silti uudesta tulokkaasta tuntuu, että se on englantilaisten yliopistojen toteemi, jonka ympärillä kaikki pyörii. RAE toimii niin, että laitokset keräävät joko kaikilta tai osalta tutkijoiltaan neljä kappaletta neljän vuoden kauden aikana julkaistua julkaisua ja lähettävät nämä asiantuntijaraadin arvioitavaksi. Tämän jälkeen raati arvioi laitoksen kokonaissaaliin ja antaa sille arvosanan yhdestä viiteen. Ykkönen ja kakkonen tarkoittavat, ettei laitos ole tutkimusyksikkö. Nelonen ja vitonen luovat laitokselle tutkimusstatuksen. Kolmonen on kirituskategoria, joka on jaettu A ja B luokkaan. Kolme A:n laitokset ovat kallellaan ylöspäin ja B:n saaneet luisumassa alaspäin. Kaikkein parhaat laitokset saavat viitosen ja tähden.

RAE:n tarkoitusperä on sama kuin kaikilla muillakin mittareilla eli se pyrkii erottelemaan jyvät akanoista. Laitokset, jotka saavat korkean arvosanan, saavat houkuteltua itselleen helpommin tutkimusrahaa, kovia työntekijöitä ja laadukkaita opiskelijoita. Laitokset, jotka ovat saaneet korkean arvosanan suhteessa yliopistonsa yleiseen tasoon, pääsevät yliopiston värikuvamainoksen etusivulle ja saavat sisäisessä murujenjaossa enemmän sattumia. Laitokset, jotka pärjäävät heikommin kuin muut saman yliopiston yksiköt, joutuvat hiostuksen ja pahimmassa tapauksessa lakkautusuhan kohteeksi. Lyhyesti sanottuna RAE tekee hyvistä entistäkin parempia ja huonoista entistäkin kurjempia.

Yksittäisten tutkijoiden keskuudessa kysellään tiettyinä aikoina merkitsevästi: What’s your four? Ja luoja paratkoon niitä, joilla ei ole neljää tarjolla. Nuoret väliaikaisissa viroissa olevat tutkijat kuten minä ovat tietenkin hammasta purren hankkineet vähintään tuon neljänsä. Deadlinen lähestyessä nuoret röyhistelevät rintaansa neljänsä kanssa ja vinoilevat vakioviroissa viruvien kollegojensa pystyynkuolemista. Samalla nuoret mittailevat syrjäkarein toisiaan ja laskeskelevat pistesijojaan mahdollisiin vakiopaikkoihin. Toisin kuin Suomessa sisäiset ja kansallisetkin nokkimisjärjestykset voivat tosin mennä pahasti sekaisin, vaikkapa australialaisten mustien hevosten ilmestyessä haastatteluun.

Yksittäisistä julkaisuista korkeimmalle arvostetaan huhupuheiden mukaan referee-käytäntöä noudattavissa journaaleissa julkaistuja artikkeleja, seuraavaksi yksittäisiä monografioita, ja arvottomimpia ovat kirjojen lukuina julkaistut. Lomakkeessa mainitaan myös konferenssipaperit, mutta niitä ja muita kuin englanninkielisiä julkaisuja ei kukaan uskaltane kisaan lähettää. Lopullinen pisteytys, raadin kokoonpano ja sen poliittisuus ovat tietenkin kovan debatin kohteina. Yleensä tosin englantilaisilla on (hullu) usko objektiivisuuteen arvioinnissa. Yksittäisten opiskelijoiden tentitkin arvioidaan kahteen tai kolmeen kertaan ja tavoitteena on, että arvioijat toisistaan tietämättä antavat täsmälleen saman pisteen tenteistä, esseistä ja graduista (käytännön kauheus paljastuu, kun ovesta alkaa työntymään autokuormittain omia ja vieraita tenttejä arvosteltavaksi).

Tutkimuksen arvioinnista voidaan olla montaa mieltä. Yhtäältä nuoret dynaamiset tutkijat, joihin itseni luokittelen, voivat pitää RAE:ta tapana saada kaivattua arvostusta ja myyntivalttia kovilla akateemisilla työmarkkinoilla. Kausittainen arviointi on myös tapa kurittaa tutkijoita ja laitoksia, jotka lepäävät liikaa menneen loiston varassa. Toisaalta varsinkin RAE- kauden ollessa kuumimmillaan työntekijöiden kaikki muut ominaisuudet kuten innostava opettaminen ja taitava hallinnointi tuntuvat mitätöityvän. Vaikka mittarit voivat luoda jonkinlaista yhteismittallisuutta ja ehkä tasapuolisuuttakin alalle, niiden pääasiallinen tulos on kuitenkin hiostuksen lisääminen. Itse olen useammissa työpaikoissani ajatellut, että vaikka kaikenlainen kilpailuttaminen ja mittaaminen on usein toiminutkin minun puolestani, ne pohjustavat lopulta varsin raakaa yhteiskuntaa.

Akateemisten mittareiden käytön nurja puoli on informaatiotulvan kasvu. Kun kaikki yrittävät epätoivoisesti lisätä julkaisujaan, käsikirjoitusten määrä sen kuin kasvaa. Journaaleihin on entistä vaikeampi saada artikkeleja, uusia journalleja syntyy kattamaan julkaisupotentiaalia, kustantajat ja akateemiset taistelevat monografioiden ja antologioiden julkaisusta. Epäillä sopii, että luettavan määrän kasvaessa laatu ei vastaavasti kohoa. Kuten nykyajan toimittajat, ovat myös nykyajan akateemiset pakotettuja tuottamaan paljon kevyitä sivalluksia, kun aikaa ja resursseja vaativia töitä ei ehdi tai yksinkertaisesti saa tehdä. Kysyä voi, kenellä tässä leikissä on aikaa lukea lisääntyneet julkaisut.